

WAT DE KERSTTOOI ONS TE ZEGGEN HEEFT,

door Nannie van Wehl. * * *

Des avonds, als de zon daalde en boven de zee de wolken straalden, wolken, die muren en torens, burchten en poorten bouwden, dan zagen de oude Germanen met eerbied op naar den goudglanzenden hemel en wezen hunnen kinderen de wolkenpoort, waardoor de zon verdween.

Dat was de ingang van Lichtegaard, het rijk der goden, der machtige, schoone Asen, die de zon zenden om de menschenwereld te verlichten, die de bloemen doen bloeien, den oogst doen rijpen, de vogels doen zingen, die den wind zenden, den zingenden, streelenden wind, die de menschen op aarde even gelukkig zouden willen maken, als ze zelve zijn, indien zij geen vijanden hadden, welke hen tegenwerken en hun soms hun macht geheel en al ontnemen.

Asgard lag in het heerlijke, stralende licht, dat de Goden alleen kenden, licht zonder zon, licht, dat niet kwam, noch ging, maar bleef en straalde over de schoone landen, waar de goden en godinnen het leven genoten.

Vele Asen waren in den tuin van Asgard verzameld, een weinig vermoeid van hun dagwerk, ginder in de menschenwereld. Bij menigen eed en rechtspraak was Balder dien dag aangeropen; Thor had menigen strijd beslecht, Njord had vele schepen vlug doen uitzeeilen of voorspoedig doen thuiskomen en nu zaten ze allen bij elkaar in Asgards gouden licht en wisten, hoeveel gelukkiger ze waren dan de menschen.

„Want Balder is immers onze broeder! Balder, die

God der Vreugde, die ons schoone liederen zingt, Balder, die 't schoonste is van alles en allen in Asgard!”

Zoo loofden ze Balder, hun liefsten broeder, dien hun lofspraken toch niet trotsch en verwaten maakten.

Waarom ook? Zijn schoonheid, zijn kracht en zijn liederen waren alle geschenken van Alvader — en dat hij zijn broeders met die goede gaven gelukkig maakte was immers, wat Alvader met zijn gaven bedoeld had?

„O”, zuchtte Njord opeens, en zijn gelaat werd somber als de regendagen, die hij ginds op aarde zoo vaak aan den kim deed verrijzen. — „Indien Balder ons ontvalt? Dan is onze vreugde en ons geluk voor altijd heen, en we zullen onzen Vader moeten bidden om de Onsterfelijkheid van ons te nemen; want wie zal begeeren nog te leven, als Balder heen is gegaan? Ach, dat Balder onsterfelijk ware, als wij.”

Balder stond op en lachte, blijde en luid. Hoe grappig om over *zijn* dood te spreken! Hij, die daar stond, zoo rijzig en krachtig, die het leven voelde in elk der vezelen van zijn schoon lichaam, hij die voelde, hoe hij leven kon schenken met zijn blik — hij zou sterven?

Maar ziet, de Asen waren bevroesder dan hij, omdat ze hem zoo beminden. en ze riepen dat het klonk door Lichtegaard als een machtige bede:

„De onsterfelijkheid, die onsterfelijkheid voor Balder! Thor, geef hem de onsterfelijkheid!”

Thor, de oorlogsgod, die evenals Alvader beschikte

over leven en dood, hoorde de kreten aan en glimlachte vol toegeven, want ook hij had Balder zoo lief. En terwijl dacht hij aan nog iemand, die Balder liefhad en die niet hier was, Balders jonge schoone vrouw, thuis gebleven op Breidablik, den burcht van den Zonnegod.

„Goed”, zei Thor. „Ik schenk Balder, mijn innig geliefden broeder, de onsterfelijkheid. Maar ik wil niet, dat hij zoo groote gave ontvangt, zonder dat Nana, die hem het liefste is, aan die gave heeft meegewerkt. Nana zal rondgaan door Asgard en Midgard, waar de menschen wonen en door Nevelheim, waar Hel regeert en de afgestorvenen verblijven. — En ze zal alle dingen en menschen en dieren, al wat leeft en niet leeft, laten zweren dat het Balder niet kwetsen zal.”

Onder de Asen was er een, die niet straalde van verrukking, nu Thor deze woorden sprak. Hij was jong en schoon als zij allen, maar men zag het zijn diepe oogen aan, dat hij veel meer gedacht had en overlegd en berekend, goed en kwaad, dan alle andere Asen bij elkaar, Loki heette hij, de God van het verstand, dat ook over booze dingen nadenkt.

Hij was den ganschen dag in Midgard en bestuurde daar de gedachten in de menschenhoofden. En hij vond er vermaak in om de menschen tegen elkaar op te zetten, om hen zoolang te laten denken, tot ze krompen van jaloezie of vergingen van haat. Dan had je het lieve leventje pas recht gaande.

En nu dezen avond, kromp hij zelve van jaloezie en verging van haat, omdat zij allen Balder zoo lief hadden, Balder, met zijn liedjes en zijn lachend gezicht, dat niet wist, wat ernst was.

Toen sloop hij stil weg, Lichtengaard uit en ging dolen op de wegen naar Nevelheim, waar het al maar donkerder wordt. Want in den eeuwigstralenden glans van Lichtengaard willen de booze gedachten niet sluiten tot een goed overlegd plan.

Den volgenden dag begon Nana haar tocht. Een zware, lange tocht was het. Ze moest stijgen op alle bergen, dalen in eiken afgrond, zoeken elk plantje, dat daar in de rotsspleten groeide, elken vogel, die nestelde hoog of laag. Alle wouden moest ze doorkruisen, alle stroomden doorwaden.

Maar ze was een Godin, oneindig was haar kracht, onvermoeid haar vlugge voeten — en dan, ze werkte voor Balder, haar harteschat en zoo was de lange zware gang haar louter genot.

In de bergen weerklonk haar liefelijke stem: „Gij rotsen, gij rotsblokken, gij glietschers, wilt ge zweren, dat ge Balder, den Veelgeliefde, niet zult kwetsen?”

In de bosschen zong ze haar bede en ze zong

schooner dan al de nimfen en elfen bij elkaar: „Gij boomen en bloemen en kruiden, gij vogels in uw nesten en beren, zwijnen in uw hollen, gij herten op uw leger — wilt ge allen zweren, dat ge Balder, mijn schat, niet zult deren?”

Wie of wat kon „neen!” roepen, als ze daar stond, zoo schoon en rijzig, het blozend gelaat opgeheven en haar oogen stralend van liefde voor hem, dien al het geschapene liefhad!

En daarom klonk rondom haar als een machtig koor het antwoord: „Dat zweren wij!”

Vele vogels vergezelden haar een eindweegs en ze dankte hen met vriendelijke woorden. Eén was daaronder, die steeds bij haar bleef, een kraai, wit, als de kraaien toen nog waren en de menschen mochten ze toen ook nog wel.

Eenmaal bleef de kraai heel stil zitten, toen ze voortging langs den rand eener sloot en toen ze voorbijging en al wachtte, of hij weer langs haar zou vliegen, had ze wel eens mogen omkijken. Want de kraai zag haar na met boosaardigen blik, met een menschenblik, vol jaloezie en haat — neen, met een godenblik. Loki was het, die de gedaante van een kraai had aangenomen en nu Nana volgde op haar langen tocht. — Hij werkte zijn plan uit.

De kraai had stil gezeten, heel stil, om geheel het bloempje te bedekken, dat daar bloeide aan den rand van de sloot. Zoo had Nana het niet gezien. — Doch het bloempje had vooruit al gehoord, wie daar aankwam over het lachende veld en wien de eed gold, die afgenomen werd: Balder, den Veelgeliefde.

En smeekend riep het Nana achterna:

„Vergeet me niet!”

Woedend vloog de kraai op, toen hij Nana vol zorg terug zag komen. Zij knielde neder bij het kleine blauwe bloempje, nam het den eed af en sprak: „Jou klein, trouw ding, dat nog niet eens een naam draagt, daar zou ik je haast hebben vergeten. Maar voor je waakzaamheid beloon ik je met een naam: „Vergeet me niet”, heet je voortaan en je kleur zal de kleur der trouw zijn.”

Voort ging Nana weer. Met blijdschap zag ze, dat de kraai weer voor haar uitging. „Goed beest” fluisterde ze. „’t Wil er zeker van zijn, dat niets en niemand den eed weigert voor Balder, mijn lieveling.”

Ver vloog de vogel haar vooruit, naar een eikenwoud, en toen zij het binnentrad, zat de kraai op een machtigen eik met breede kroon.

„Zweert ge me, Balder niet te zullen kwetsen?” vroeg Nana. „Dat zweer ik”, bromde de eik.

„Zweren de andere boomen ’t? Zweren de herten

het en de wilde zwijnen en de beren en de vogels en de varens en het dalkruid en de klimop?"

„Wij zweren het,” zong 't met vele stemmen.

Toen ging Nana door en zag rond of ze niets overgeslagen had. En achter haar zat de kraai op den eik, zag haar na met den blik van een boezen God, wiens toeleg gelukt is.

Toen vloog hij op, den tegenovergestelden kant uit, en op den eik werd nu zichtbaar een klein misteltakje, dat leefde van de sappen des booms, en het had den eed niet afgelegd.

O, de groote, juichende vreugde in Asgard toen Nana terugkwam van haar langen tocht en meedeelde dat gansch de schepping gezworen had Balder, hun lieveling, niet te zullen kwetsen!

Lang hield ze de armen geslagen om haar schat, die haar nu was, voor eeuwig. Toen ging ze terug naar Breidablik, met lichten tred, en haar juichende stem jubelde haar blijdschap uit.

Loki zag haar na, en zijn oogen waren diep en donker, brandend van haat, doch niet meer van jaloezie. Want Balder was niet meer te benijden.

Nu was er onder de Asen een, die zeer, zeer ongelukkig was. Ach, ook daar, in Asgard, bleven rampen en leed niet uit! Hij, Hoder, de God van den nacht, was blind en stond dus buiten het jonge, vroolijke leven, dat zijn broeders leidden, stond buiten het eeuwige licht, dat de anderen steeds omstraalde.

Het was hem zoo vreemd te moede, dien avond. — Zoo droevig dat zijn blinde oogen wel hadden kunnen schreien. Waarom, wist hij niet. Hij moest toch blijde zijn, nu Balder, zijn broeder, onsterfelijk was als hij! Wel kon hij niet genieten van Balders schoonste gave, het Licht, maar als Balder zong, dan zag hij wondere droombeelden in de duisternis van zijn nacht; dan voelde hij, dat ook hij een God was, en jong en krachtig. —

Rondom hem heen steeg het feestgejubel. En Hoder dacht: „Is 't daarom? Omdat ik niet mee kan doen aan hun spelen? Maar straks zal Balder mijn broeder, voor mij zingen — en nijd woont er niet in mijn hart. Waarom ben ik dan toch bedroefd?"

Hij wist het niet en toch werd zijn leed grooter. Zijn blinde oogen schreiden, en hij ging tastend heen, naar de heg om Asgard, en stond met den rug naar het spel der goden, alsof hij over de schoone landen van Lichtengard uitstaarde.

Daar achter hem speelden ze een nieuw spel, een prikkelend spel en toch zoo heel onschuldig. Ze wierpen Balder, hun lieveling met steenen en ijzer, met hun gereedschappen, met Thor's donderhamer zelfs,

en dan viel het alles krachteloos voor zijn voeten neer, gehoorzaam aan den eed, dien Nana had afgenomen.

En Balder jubelde luid!

Hoe schoon was hij, zooals hij daar stond tegen den hulststruik, die een prachtige achtergrond voor hem vormde van groene bladen en witte bessen, een weelde van witte bessen, als parelen.

Loki zag het spel aan. En hij zag ook Hoder staan, den blinde, die deed of hij uitstaarde over de velden.

Toen glansden zijn oogen van list en een laatste schakel voegde hij toe aan den ketting van booze plannen.

Hij ging naar Hoder en legde hem zachtjes de hand op den schouder. En hij merkte met een onmeedoogenden gilmlach op, dat de blinde oogen schreiden.

Toen zei hij, barmhartigheid huichelend: „Hoder, mijn broeder, god der duisternis, die ik liever heb dan het schelschaterende licht, Hoder, waarom speelt ge niet mede met de Asen?"

„Omdat ik de God der duisternis ben”, barstte Hoder los. „Mijn oogen zien niet, ik ben gevangen in den nauwen kerker der duisternis, nu, vroeger, eeuwig! Laat mij Loki, ik hoorde ulieden wel spreken over blind-schreien, welnu ik wil me van avond ziende schreien. — Ga heen, Loki.”

„Als je ook maar eens pijl en boog in de hand nam en een fiksch schot loste, dat zou je wel troosten, mijn arme Hoder — kom nu, dan zal ik je schot richten, kom nu, broeder.”

't Was zoo vreemd Loki medelijdend en zacht te hooren. Om hem genoegen te doen, en de goede luim van zijn vaak boosaardigen broeder niet te storen, ging Hoder mee.

Allen traden ze terzijde, toen ze Hoder met zijn geleider aan zagen komen. En menige blik van oprecht medelijden werd op zijn bleek gelaat geworpen. Ze hadden hem lief, den blinden Hoder, omdat hij ginder op aarde den menschen zulk een groote weldaad deed, altijd opnieuw. — Hij schonk hun den nacht en de droomen en rust.

„Een boog, een boog voor Hoder!” riep Loki opgewekt. „Pijlen heb ik wel!”

Twintig bogen werden aangereikt. Loki nam er een, gaf hem Hoder in de hand.

Toen legde hij den pijl erop, een vreemdsoortigen pijl, dat voelde Hoder. Net een tak — doch wat hinderde het? *Alles* had gezworen, Balder niet te zullen treffen.

Daar snorde de pijl, daar viel Balder achterover, getroffen door een der oogen heen in de hersens; zijn bloed bespatte de witte bessen van den struik — Balder was dood.

WAT DE KERSTTOOI ONS TE ZEGGEN HEEFT.

O, de stomme ontzetting, die toen neerzank op Asgard alsof een looden hemel daalde op de schouders van allen, die daar stonden en den moord hadden aangezien! En de Asen meenden, dat dit de dood voor hen allen was, ondanks hun onsterfelijkheid; dit, die knagende, inkankerende pijn van schrik en afschuw, toen het stralende licht in Asgard verdoofte, verdoofde, heel langzaam, maar zoo zeker, o Alvader, zoo zeker!

En te midden van deze onbeweeglijke smartgestalten stond Hoder, wiens tranen opgehouden hadden te vloeien. — Hij bad, dat Alvader de onsterfelijkheid van hem zou nemen. Want dit leed was te zwaar te dragen, zelfs voor een God.

Loki had zich uit de voeten gemaakt.

Toen de Asen het lijk van Balder opbeurden, vonden ze den pijl nog in het hoofd, het was een misteltak — de tak, waarvan Nana den eed niet afgenomen had, omdat ze hem niet gezien had.

Nana ging weer op reis. — Want Hel, de godin van het Doodenrijk had gezegd, dat ze Balder wel terug zou willen geven, indien *alles, alles* om Balder weende, en 't dus bleek, dat Balder zoo geliefd was als Nana zei.

Ze ging weer haar zelfden langen weg voor den lieveling van haar hart. Maar nu schreide ze en schreiend smeekte ze om tranen van al wat leefde en niet leefde.

Maar het schreide reeds alles. — De boomen schrei-

den en de bloemen welden vol tranen en de dieren schreiden en de rotsen en de afgronden. — En alle menschen in Midgard schreiden.

Doch op den weg naar het doodenrijk zat een reuzin in haar hol, Thöcht heette ze. En haar eentonige stem klonk:

„Niet bij leven noch bij sterven had ik voordeel van hem. Hel houde, wat ze heeft.”

Toen was de hoop verloren om Balder nog terug te zien en zijn lijk werd op een brandstapel gelegd, die op een vlot de zee in gezonden zou worden. En naast zijn lijk lag dat van Nana, want haar hart was gebroken bij Töchts woorden.

De kraaien namen de kleur des doods aan, uit schaamte en rouwe, dat Loki hun gedaante had gebruikt om zijn boos plan uit te voeren. En de mistel weende altijd door, ieder jaar zien we zijn tranen aan de takken.

Hierom heet de vergeet-me-niet vergeet-me-niet, zijn de hulstbessen rood en niet meer wit, de kraai zwart, en lijken de mistelvruchten op tranen. Hierom vergeeten de menschen in de Germaansche landen nooit hulst en mistletoe.

Waarom ik denk, als ik omstreeks Kerstmis en Nieuwjaar zoo lang voor de bloemenwinkels sta?

Aan de heilige twaalf nachten, die onze voorouders in den zelfden tijd van het jaar met hulst en mistletoe vierden, aan den blinden Hoder, aan Balder's rood bloed, dat op de bessen spatte, en aan Nana's gebroken hart.

